

Eğitim bilişim ağında yer alan çocuk kitapları dizisinin eğitsel değerler kapsamında incelenmesi

Hamide AY¹

Fulya TOPÇUOĞLU ÜNAL²

APA: Ay, H.; Topçuoğlu Ünal F. (2020). Eğitim bilişim ağında yer alan çocuk kitapları dizisinin eğitsel değerler kapsamında incelenmesi. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (20), 43-63. DOI: 10.29000/rumelide.791081.

Öz

Okuma, bireylerin eğitsel değerleri kazanmasına aracılık etmektedir. İnsanın bilgi ve fikir dünyasının zenginleşmesi için devamlı geliştirilmelidir. Eğitim-öğretimin her kademesinde sıklıkla kullanılan bu beceri, değer kazanımında da anahtar bir rol üstlenmektedir. Bireyin; dil gelişimini, zihinsel gelişimini ve toplumsal etkileşimini destekleyen okuma becerisi, eğitsel değerlerin metinler aracılığıyla sezdirilmesine zemin hazırlamaktadır. Eğitim Bilişim Ağı (EBA) üzerinden aktarılan 7- 14 yaş arası çocuk kitapları dizisinin bu çalışmayla incelenmesi, öğrencilere değerlerin nasıl ve hangi düzeyde kazandırılmak istendiğinin tespiti bakımından önemlidir. Türkçe öğretim programında "Değerlerimiz" başlığı ile kendine yer bulan kavram, eğitimde amacın yalnızca akademik alanda başarılı bireyler yetiştirmek olmadığını, bizlere yazılı olarak beyan etmektedir. Bu çalışmanın amacı, EBA' da yer alan 7- 14 yaş arası çocuk kitapları dizisinin eğitsel değerler kapsamında incelenmesidir. Çalışmada, temel nitel araştırma deseni kullanılmıştır. EBA' da yer alan 7- 14 yaş arası çocuk kitapları dizisinin tamamına erişim sağlanarak ulaşılabilir evren kullanılmıştır; bu sebeple araştırmada, örneklem alma yoluna gidilmemiştir. EBA Çocuk Kitapları Dizisinde yer alan 7- 14 yaş arası 48 çocuk kitabı, 28 eğitsel değer kapsamında incelenmiştir. Verilerin toplanmasında, doküman inceleme yöntemine başvurulmuştur. Verilerin çözümlenmesinde ise içerik analizi kullanılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre dizide yer alan çocuk kitaplarının sıklıkla kazandırmaya çalıştığı eğitsel değerler; sevgi f (152), inanç f (137), estetik f (109), mutluluk f (106), bilimsellik f (80), dayanışma f (75), yardımseverlik f (74) ve milli kültür f (63) olarak tespit edilmiştir.

Anahtar kelimeler: Okuma becerisi, Eğitim Bilişim Ağı (EBA), eğitsel değerler, değerler eğitimi, okuma kitapları

Examination of the series of children's books in the educational information network within the scope of educational values

Abstract

Reading mediates individuals to acquire educational values. It should be developed continuously in order to enrich the world of knowledge and ideas of man. This skill, which is frequently used in all levels of education, also plays a key role in gaining value. The individual; Reading skills, which support language development, mental development and social interaction, provide a basis for the

¹ YL Öğrencisi, Kütahya Dumlupınar Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü (Kütahya, Türkiye) hamide.ay@ogr.dpu.edu.tr, ORCID ID: 0000-0002-3261-0992 [Makale kayıt tarihi: 18.05.2020-kabul tarihi: 20.09.2020; DOI: 10.29000/rumelide.791081]

² Prof. Dr., Kütahya Dumlupınar Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü, Türkçe Eğitimi ABD (Kütahya, Türkiye), fulyatopcuoglu@gmail.com, ORCID ID: 0000-0003-3981-9841

perception of educational values through texts. The study of the series of children's books transferred over the Education Information Network (EBA) with this study is important in terms of determining how and at what level the values are desired to be acquired by the students. The concept found in the Turkish curriculum with the title of "Our Values" states that the purpose of education is not only to raise individuals who are successful in the academic field, but also to us in writing. The aim of this study is to examine the series of children's books in EBA within the scope of educational values. In the study, basic qualitative research design was used. Since the entire series of children's books in the EBA was reached by using the accessible universe in the study, no sample was taken in the research. For this reason, 48 children's books in the EBA Children's Books Series were analyzed within the scope of 28 educational values. Document collection method was used to collect the data. Content analysis was used to analyze the data. According to the results of the research, the educational values that the children's books in the series try to gain frequently; love f(152), belief f(137), aesthetics f(109), happiness f(106), scientificity f(80), cooperation f(75), benevolence f(74) and national culture f(63).

Keywords: Reading skill, Education Information Network (EBA), educational values, values education, turkish education program, reading books

Giriş

Toplumda yaşayan tüm bireylerin iyi ve etkili vatandaş olmak için gerekli olan temel bilgi, beceri, tutum ve alışkanlıkları edinmesini ve onların milli ahlak anlayışına uygun olarak yetiştirilmesini amaçlayan ilköğretimde, bu amacın gerçekleşmesine katkı getiren temel derslerden biri Türkçedir. Türkçe, çocuklara toplumun temel kültür değerlerinin aktarılması, temel toplumsal değerlerin kazandırılmasına hizmet eden en önemli derslerden biridir.(Kasa Ayten ve Gültekin, 2019: 1737)

Çocuğun ana dilini ve dili kullanma becerisini geliştirmede yazılı kaynakların önemli bir rolü vardır. İletişim sürecinin en temel ögesi olan dili kullanma becerisi küçük yaşlardan itibaren nitelikli çocuk kitapları aracılığıyla desteklenebilir. Nitelikli edebi eserlerle çocukların dil ve ana dili kullanımı istenilen düzeyde etkin hale getirilebilir. Erken yaşlardan itibaren çocuğu; olumlu kazanımlara ulaştıran, onun dünyasına hitap eden, sanatsal nitelikli görsellerin bulunduğu, estetik bir bakış açısına sahip ve onun gelişimini destekleyen nitelikli eserlerle tanıştırmak, çocuğun güçlü bir karakter kazanmasına ve çok boyutlu olarak gelişimine katkı sağlamakla birlikte anadiline yönelik ipuçlarını yakalamasını ve anadilini sevmesini de sağlar. Bu düşünceden hareketle, çocuklara yönelik edebi eserlerin, çocuğun ilgi ve ihtiyaçlarına hitap etmesi ve kendini gerçekleştirme için olanak sağlamasının gerektiği söylenebilir.(Otmar ve Erdem, 2019: 9)

Bilim ve teknoloji alanındaki gelişmelere bağlı olarak günümüz insanının edinmesi gereken bilgi, donanım ve beceriler artmış, dünyada olup biten bu gelişmeleri izleme; bilgisini, donanımını ve becerilerini artırma, kendini sürekli güncelleyebilme araçları ve yolları da çeşitlenmiştir. Gelişmeleri izleme, yeni bilgilere ulaşma, kendini yenileme yollarından birisi, belki de en önemlisi iyi bir okuma ve kavrama becerisidir (Karatay, 2019: 219). Çağdaş ve gelişmiş bir toplum olmanın önemli ölçütlerinden biri toplumların okuma alışkanlığına sahip bireylere sahip olmasıdır. (Alan, 2020: 278) Anlama temel dil becerilerinden olan okuma, Türkçe Sözlükte "Bir yazıyı meydana getiren harf ve işaretlere bakıp bunları çözümlenmek veya seslendirmek." (TDK, 2011: 1793) olarak tanımlanmıştır. Okuma- yazma öğretiminin ilk basamağı olan okuma işlemi, bir bilgi değil; beceriler toplamıdır. Beceriler de uygulayarak edinilmektedir. İyi okuma becerisi, çeşitli alıştırmalar ve okuma çalışmalarlarıyla

kazanılmaktadır. Günümüzde okuma ile ilgili araştırmalar okuma işlemini; belleğin gelişmesine en büyük katkıyı sağlayan, yüksek düzeyli zihinsel işlemler olarak tanımlamaktadır (Güneş, 2003: 39).

Okuma; basılı ya da yazılı sözcüklerin duyu organları tarafından algılanması, anlamlandırılması ve yorumlanması işlemlerini kapsamaktadır. Okuma eyleminin amacı, anlamayı sağlamaktır. Anlama, görüleni ya da işitileni kavrayabilme becerisidir. Diğer bir deyişle anlama, okunan konuda önceden edinilmiş bilgi ve deneyimleri yazarın sunduklarıyla karşılaştırmak ve onun görüşlerinden kabul edilenler ve edilmeyenler hakkında çeşitli yargılara ulaşmaktır (Temizkan, 2008: 132).

Okuma, anlamanın en önemli basamaklarından biridir. Diğer dil becerilerini de içinde barındırmasından ötürü, okuma eğitimi daha çok önemsenmekte ve bu alanda yoğun çalışmalar yapılmaktadır. Okuma, kimilerine göre yazılı bir metnin gözle takip edilmesi, beyinle algılanması; kimilerine göre de, başlı başına özel bir eğitime ihtiyaç duyulan ve birbiri içine girmiş farklı etkenlerin bir araya gelmesiyle oluşan bir süreçtir. Okumanın zorla kazandırılacak bir alışkanlık olmadığı, aksine temel bir ihtiyaç olarak anlaşıldığı takdirde, süreklilik arz ettiği görülmektedir. (Aytaş, 2005: 461)

Okuma, çok yönlü gelişimi sağlayarak üst düzey düşünme becerilerini harekete geçirmektedir. Birey, toplumdaki varlığını okuyarak ortaya koymaktadır. Görmediği yerleri betimleyerek, bilmediği diyarları tasvir ederek farklı bir dünyaya perde aralamaktadır. Okunan metinlerin birçoğu gerçek hayatı yansıtmazken büyük bir çoğunluğunda, günümüz dünyasını bulmamız mümkündür. Bu eylem bireylerin, toplumdaki tavır ve davranışlarına örtük bir içerikle yön vermektedir. Okur, okuduklarında kendinden bir parçayı bulmakta, sosyal çevresine ise bu durumu yansıtmaktadır.

Bir okuma metni; içeriği, üslubu ve akıcılığıyla hedef kitesini kendi dünyasına çekebilmelidir. Hatta yazarının örgülemiş olduğu paragraflar, kurduğu cümleler, seçtiği kelimeler sesiyle, anlamıyla, ahengiyle okuyucusuna kitabın bütününe sevdirebilmelidir. Bütün bunları okuyucunun kavrayabilmesi okuma zevki edinmiş olmasına bağlıdır. Ana diline ya da okuduğu dilin inceliklerine vâkıf olmayanların okuma zevkine ulaşması ve bu zevki tatması zordur. (Can, Deniz ve Çeçen, 2016: 649)

Okumanın çocuğun öğretim sürecindeki önemi, Türkçe öğretim programına şu ifadelerle yansımıştır: “Okuma becerisi, öğrencinin farklı kaynaklara ulaşarak yeni bilgi, olay, durum ve deneyimlerle karşılaşmasını sağlar. Dolayısıyla bu beceri; öğrenme, araştırma, yorumlama, tartışma, eleştirel düşünmeyi sağlayan bir süreci de içine alır.” (Milli Eğitim Bakanlığı, 2006). Okuma becerileri ve alışkanlığı yönünden yetersiz olan öğrenciler gerek Türkçe derslerinde gerekse diğer derslerde önemli sorunlarla karşılaşmaktadırlar. Bu anlamda Türkçe Dersi Öğretim Programı’nda (TDÖP) okuma, diğer becerilerin geliştirilmesi için temel olarak görülmüştür. Çünkü programın bireye kazandırmak istediği beceriler, ancak ve sadece okumanın önemi ve gerekliliğinin kazandırılması ile mümkündür (Topçuoğlu Ünal ve Yeğen, 2013: 1353).

Türkçe dersi öğrencilerde dinleme, konuşma, yazma, okuma, görsel okuma ve görsel sunu becerilerini geliştirdiği gibi ders kitaplarında yer alan metinler aracılığıyla değer aktarımı gerçekleştirmektedir. Ulusal ve evrensel değerler bu metinler sayesinde tanınır, yaşatılır ve geleceğe aktarılır. Bu nedenle Türkçe’nin öğretiminde temel araç olarak kullanılan metinlerin özellikle değer aktarımında önemi çok büyüktür. (Susar Kırmızı, 2014: 222)

İnsanlar; gelenek, görenek, örf, adet ve toplumsal kaidelerle doğruyu yanlış ayırt ederek kişisel ahlak kuralları çerçevesinde bir ölçü edinirler. Meydana gelen bu ölçü; değer veya eğitsel değer olarak

adlandırılan duyuş, düşünüş ve inançlar bütünü oluşturmaktadır. Bireylerin karşılaştıkları olayları, çevrelerindeki insanları bu kanaat doğrultusunda değerlendirmeleri, bir davranış prensibini ortaya çıkarır. Bu prensip, toplum nazarında onaylanan, bir milletin maddi-manevi öğelerini kapsayan nizamın adıdır.

Toplumdan topluma değişen bu olgular, zamanla bir kazanım haline gelmektedir. Değerler, sosyal öğrenme zemini hazırlayarak yetişkin ve akran desteğiyle kalıcılık kazanmaktadır. Toplum içerisindeki rollerimiz, değerleri anlamlı ve kabul edilebilir kılar. Sağlıklı düşünen, bilinçli, duyuş ve düşünüşe sahip fert olabilmenin ilk basamağı, değerler eğitiminden geçmektedir.

İyi ve erdemli insan olmak, sağlam karakterli bireyler yetiştirmek her ailenin, okulun ve toplumun en önemli hedeflerinden biridir. Çünkü sağlam karakterlilik sadece bireyleri değil, toplumun da huzurlu ve mutlu olmasını sağlar. Bu hedefi gerçekleştirmek toplumsal kültür değerlerinin gelecek kuşaklara aktarılmasına bağlıdır (Karatay, 2011: 1441).

Değer kavramı, Türkçe Sözlükte “Bir ulusun sahip olduğu sosyal, kültürel, ekonomik ve bilimsel değerlerini kapsayan maddi ve manevi öğelerin bütünü” ve “Bir şeyin önemini belirlemeye yarayan soyut ölçü, bir şeyin değdiği karşılık, kıymet.” olarak tanımlanmıştır (TDK, 2011: 607).

Bireyler, yaşadıkları toplumun bir parçasıdır ve toplumla karşılıklı bir etkileşim içindedir. Hem toplumdan etkilenen hem de yaşadığı toplumu etkileyen konumdadır. Topluma ait değerlerin, ortak temel davranış kalıplarının bireye aktarılması, bireyin toplumsallaşmasını, bireyin o toplumun parçası hâline gelmesini sağlar. Geçmişten gelen kültür mirasına, değerlere yenilerinin eklenmesiyle geçmişle gelecek arasında bir köprü kurulur. Toplum ve millet yaşamının geleceğı, bu köprüünün sağlamlığı ve sürekliliğıyle doğrudan ilişkilidir. Geçmişinden kopuk bir toplumun, milletin geleceğinden söz edilemez. Değerlerin öğretiminin rastlantılara bırakılmaması gerekir. Bu nedenle öğretim işi sistemli ve özenli bir şekilde okullarda gerçekleştirilmelidir (Erdal, 2019: 55)

Değerlerimiz, öğretim programlarının perspektifini oluşturan ilkeler toplamıdır. Kökleri geleneklerimiz ve dünümüz içinde, gövdesi ve dalları bu köklerden beslenerek bugünümüze ve yarınlarımıza uzanmaktadır. Temel insani özelliklerimizi oluşturan değerlerimiz, hayatımızın rutin akışında ve karşılaştığımız sorunlarla başa çıkmada, eyleme geçmemizi sağlayan kudretin ve gücün kaynağıdır (MEB, 2019: 4).

Bu çerçevede değerler eğitimi ile amaç, bireyleri ortak ve kabul edilebilir davranışlar doğrultusunda yetiştirmektir. Bu sayede çatışmalar ve problemler azalacak, toplumun devamlılığı sağlanacak, gelecek nesillere düzenli ve sistemli bir yaşam sunulacaktır.

Bir toplumun geleceğinin sağlam temellere dayanması, o toplumun değerlerine sahip çıkabilen nesilleri ile mümkündür. Bu nedenle özellikle örgün eğitim veren okullar değerleri öğrencilerine kazandırmada üstün gayret göstermeli, değer edinimini asıl gaye edinmelidir (Sallabaş ve Dağ, 2020: 542).

Günümüz çağı, teknoloji ile kuşatılmış durumdadır. Her mecra, teknolojik gelişmelerden nasibini almıştır ve almaya da devam etmektedir. Bu alanlardan biri de eğitimidir. İnternet ve teknolojik alet tabanlı yapıların eğitim ortamlarında kullanılmaya başlaması, öğrenme- öğretme sürecine yeni bakış açıları getirmiştir. Eğitim- öğretim sürecinde kullanılacak araçları ve yöntemleri değişime çekmiştir. Söz konusu durumun; öğretmene aracılık ve yardım ettiği, öğrenciye rehberlik vazifesi üstlendiğı, başarı grafikleriyle bireylerin kişisel başarılarını sistemden kontrol etmelerine olanak sağlayarak zaman ve

mekân tasarrufunda bulunduğu da belirtilmelidir. Bu mecralardan birini de Eğitim Bilişim Ağı(EBA) oluşturmaktadır.

EBA, öğrencilere çok yönlü bir eğitim sunmayı amaçlamaktadır. Video derslerden, uygulamaya; grup çalışmalarından çocuk kitaplarına kadar örgün eğitimde yer alan tüm materyalleri dijital mecrada görmemiz mümkündür. 2020 yılının Mart ayında dünya genelini sarmış, COVID 19 olarak bilinen virüsün Türkiye’ de de ortaya çıkması, örgün eğitime bir süre ara verilmesini gerekli kılmıştır. Eğitime uzaktan da olsa devam edilmesi, eğitim- öğretimin sağlanmasında EBA’ nın kullanımını zorunlu hale getirmiştir. Bu çerçevede, sistemde yer alan 7- 14 yaş çocuk kitapları dizisinin ortaokul öğrencilerine eğitsel değerler kapsamında sunduğu kazanımların incelenmesi ve bu kitapların değerlendirilmesi fikrini akıllara getirmiştir.

Her öğrencinin aynı kaliteli eğitime, en iyi içeriklere, fırsat eşitliği içinde erişebilmesi için 2010 yılında MEB tarafından uygulamaya konulan Fırsatları Artırma ve Teknolojiyi İyileştirme Hareketi (FATİH) Projesi, ülke genelinde bulunan ortaöğretim, ilköğretim ve okulöncesi kademelerini kapsayacak şekilde planlanmıştır. Teknolojiyle eğitimin kaynaştırıldığı dünya genelindeki en büyük proje olma özelliğini taşıyan Fatih Projesi, okulların donanım ve yazılım altyapılarının modern hale getirilmesi, e -içeriğin tedarik edilmesi ve kullanılması, öğretim programlarının aktif olarak Bilgi ve İletişim Teknolojileri (BİT) kullanımını için uygun hale getirilmesi, projenin sahadaki uygulayıcısı olan öğretmenlerin hizmet içi eğitimlerle geliştirilmesi ve teşvik edilmesi, bilinçli, emniyetli, kullanılabilir ve değerlendirilebilir BİT ’ten faydalanılmasının sağlanması olmak üzere beş önemli bölümden oluşmaktadır. (Kana ve Aydın, 2017: 1495)

FATİH Projesinde kilit bir rolü olan e-içerik, EBA kanalıyla sunulmaktadır. E-içeriklerin internet tabanlı ortamda sunulması ve e -içeriklerden aktif bir şekilde istifade edilmesi, öğrencileri çok daha hareketli kılarak bilgiye ulaşmayı ve öğrenmeyi daha az zahmetli hale getirecek, eğitimde hedeflenen fırsat ve imkân eşitliğine ulaşma yolunda ciddi derecede katkı sağlayacaktır. Bu bakımdan EBA kanalıyla sunulacak e-içeriklerin istifade edilebilir olması ve kullanıcıların ihtiyaçlarına hitap etmesi son derece önemlidir (MEB,2016).

EBA, Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü tarafından bireylerin kullanımına ücretsiz bir biçimde sunulmuş çevrim içi bir sosyal eğitim platformu (Eğitim Bilişim Ağı, 2016) olarak tanımlanmaktadır. EBA sistemi, gerek öğretmenlerin gerekse öğrencilerin kullanabileceği eğitim araçlarının yanı sıra, eğitsel içeriklere de yer veren bir sistemdir. EBA kitap bölümünde kullanıcılar; ders, tanıtım, yardım, oyun, masal ve diğer birçok konuda kitaplara ulaşabilmektedir. Üst kısımda bulunan “içerik ara” menüsünden istenilen konu ile ilgili içerik aranabilmektedir. “Bir kanal seçin” menüsünden seçilen kanal ile istenilen kategoride kitaba ulaşılabilen ve bu kitaplar indirilebilmektedir. “Sıralama seçin” menüsü ile kitaplar, yeniden eskiye veya eskiden yeniye sıralanabilmektedir. Bu menüler sayesinde istenilen kitaba ulaşım kolaylıkla sağlanabilmektedir (Altay ve Keskin, 2016: 28).

EBA ’da, EBA ders, içerik (haber, video, görsel, ses, kitap, dergi, doküman), yarışma, e-kurs, uzaktan eğitim ve hayat boyu öğrenme TV bölümleri bulunmaktadır. Talim Terbiye Kurulu tarafından onaylanan bütün ders içerikleri, öğrenme nesnesi ve e-kitap formatında, e-içerik yönetim sistemi EBA ’da paylaşılmaktadır. EBA, FATİH Projesi kapsamında dağıtılan tablet bilgisayarlarda yüklü olarak gelen uygulama marketidir. EBA Dükkân ile yeni uygulamalar indirilebilir veya var olanlar güncellenebilir (EBA, 2018).

Alanında uzman ekipler tarafından, öğrenci ve öğretmenlerin okulda ve evde yararlanabilmesi, ihtiyaç duydukları güvenilir ve etkili elektronik içeriklere ulaşmaları ve öğretmenlerin kendi ürettikleri içerikleri diğer öğretmen ve öğrencilerle paylaşmaları için sınıf seviyelerine uygun e-içerikler oluşturulmuştur. İçeriğindeki ders kitapları, ders konuları, dergiler, belgesel, çizgi film, video, ansiklopedi, animasyon ve benzetim gibi materyaller ile EBA dijital bir çatı ve dijital bir kütüphane görevi yürütmektedir. (Demir, Özdiñ ve Ünal, 2018: 409)

Birçoğumuzun kitap okuma temelleri, çocukluk çağında şekillenmiştir. Bu yüzden kitaplarla kurduğumuz bağ, çok önemlidir. Biçimsel ve içerik özellikleri bakımından doğru kitap seçimi; çocuğun yaş ve gelişim özellikleriyle doğrudan uyuma gösterdiğinde bireye, okuma bilinci ve sevgisi kazandırılmaktadır. Aksi durum söz konusu olduğunda ise bu durum, çocuğu kitaptan ve okumaktan uzaklaştırmaktadır. Çocuk kitapları, küçük yaşta çocuğa ana dili bilinci kazandırırken içerisinde barındırdığı mesajlar bağlamında da kişilik gelişiminin temellerini oluşturmaktadır. Bu edebi eserler; hikâye kurgusu, kahraman kadrosu ve özellikleri, eğitici materyalleriyle çocuğun kendini ve çevresini tanımasına olanak sağlar. Çocuk, okurken pek çok değeri ve olguyu örtük öğrenmeyle gerçekleştirir; olaya ve duruma göre gerekli davranış kalıplarını zihin süzgecinden çekip alır. Bütün bu özellikler de eğitimde çocuk kitaplarını kullanma davranışını etkili hale getirir.

Çocuk edebiyatı ürünleri, çocuk duyarlılığıyla örölmüş, çocuk düzeyine uygun bir dille kaleme alınmış metinlerdir. Denilebilir ki çocuk edebiyatı, çocuk duyarlılığını kaybetmemiş her yaştan yetişkin yazar ve şairin vücuda getirdiğı bir edebiyattır. Metinlerin alıcısı, öncelikle çocuktur. Fakat bu metinleri, çocuklar dışında hiç kimsenin okumayacağı anlaşılmalıdır. Nitelikli bir çocuk edebiyatı ürününden, yetişkinler de zevk alır. Metinlerde önemli olan; dilin güzel kullanılması, işlenen konunun çocuğun bilişsel ve duyuşsal özelliklerine uygun olması, kurgunun çekiciliğidir. Şiir tarzı metinleri oluştururken dikkat edilmesi gereken ilkeler ise ahenk, armoni ve ritimdir. Bu özelliklere ek olarak, konu seçiminde çocuğun ilgisini canlı tutacak akıcı serüvenlere yer verilmelidir. Çocuk Edebiyatı, eğitici yönüyle de öne çıkan bir edebiyattır. Doğrudan doğruya çocuğu eğitmek amacıyla vücuda getirilmese de çocukta olumlu etki ve izlenimler bırakmayı amaçlar. Çocukta; olayları, kendini, çevreyi algılayış, sezış ile ona göre davranış geliştirme açısından olumlu gelişme ve değişimlere olanak sunar. Başka bir deyişle bir yandan çocuğun dil becerilerini geliştirirken bir yandan da çocukta farkında olmadan, kültüre dayalı gerek millî gerekse evrensel değerlere karşı bir bilincin uyanmasını sağlar. (Karatay, 2007: 466)

Bu doğrultuda, çalışmada; EBA' da yer alan 7- 14 yaş okuma kitaplarının, eğitsel değerler perspektifi ile incelenmesi amaçlanmıştır. Geleceğın toplum fertlerinin, birçoğunu okuma yoluyla elde edeceği eğitsel değerlerin, 48 okuma kitabında ne kadar sıklıkla yer aldığıın tespiti yapılmıştır. Çalışmada incelenen kitaplar, bu bağlamda 28 eğitsel değer çerçevesinde analiz edilmiştir.

Yöntem

Araştırmanın modeli

Bu araştırmada, nitel araştırma deseni kullanılmıştır. Nitel araştırmaların hepsi, anlamın nasıl kurulduğuyula insanların hayatlarını ve dünyalarını nasıl anlamlandırdıklarıyla ilgilidir. Temel nitel araştırmanın öncelikli amacı da bu anlamları açığa çıkarıp yorumlamaktır (Merriam, 2013: 24).

Desenin tercih edilme sebebi, EBA' daki 7-14 yaş Çocuk Kitapları Dizisi içerisinde yer alan eğitsel değerlerin, nitel bir şekilde değerlendirilip yorumlanmasının sağlanmasıdır.

Evren

EBA “Çocuk Kitapları Dizisi” bölümünde yer alan kitapların eğıtsel değerler açısından incelendiği bu araştırmada, 7-14 yaş arası 48 çocuk kitabı, araştırmanın evrenini teşkil etmektedir. Çalışmada ulaşılabilir evren kullanılarak kitapların tamamına ulaşılmıştır. Bu sebeple, örneklem alma yoluna gidilmemiştir.

Araştırmada yer alan kitaplar, yazarları ve türleriyle birlikte şu şekildedir:

	Kitap Adı	Yazarı	Türü
1	Altın Işık	Ziya Gökalp	Masal
2	Seçme Masallar	Eflatun Cem Güney	Masal
3	Bayram şenliği	Üzeyir Gündüz	Hikâye
4	Çocukluğum Bir Çocuk	İsmail Karakurt	şiir
5	Denizlere Söylenen şarkı	Gökhan Akççek	şiir
6	Ezop Masalları	Hasan Avni Yüksel	Masal
7	Göz Kirası	Süleyman Teyek	Hikâye
8	Kuş Sofrası	Ali Akbaş	şiir
9	Kuşlu Mektuplar	Güngör Tekçe	şiir
10	La Fontaine den Seçmeler	Hasan Avni Yüksel	Masal
11	Laklakçı Kaplumbağalar	Ayşe Kilimci	Hikâye
12	Mavi Kuşlu Tükenmez Kalem	Hasan Akkay	şiir
13	Mesnevi’ den Öyküler	Hicab Kurlangç	Hikâye
14	Keloğlan ile Padişahın Kızı	Siyami Yozgat	Hikâye
15	Dürüstlük ve Konfüçyüs	Nilüfer Kahveci, Sonnur Işıtan	Hikâye
16	Meraklılık ve Evliya Çelebi	Esra Çelik	Hikâye
17	Öğrenme ve Marie Curie	Özge Selçuk, Reyhan Bask	Hikâye
18	Kendine Güven ve Mimar Sinan	Emel Sancak, Emine Düver	Hikâye
19	Anadolu Erenleri	Necdet Kuru	Hikâye
20	Er Meydanı	Necdet Kuru	Hikâye
21	Halk Ozanları	Necdet Kuru	Hikâye
22	Türk Bestekârları	Necdet Kuru	Hikâye
23	Türk Denizcileri	Necdet Kuru	Hikâye
24	Türk Minyatür Sanatçıları	Necdet Kuru	Hikâye
25	Ah Bir Büyüsem	Serap Kurbanoğlu	Hikâye
26	Can’ ın Kuşları	Nazan Özenç Uçak	Hikâye
27	İyi Uykular Kırmızı Balık	Süheyla Pınar	Hikâye
28	Üçgen ile Dörtgen	Hakkı Engin Giderer	Hikâye
29	Altın Kuş	Ahmet Yozgat	Masal
30	Robot Muncuk	Zübeyir Tokgöz	Hikâye
31	Sihirli Fırça	Perihan Karayel	Hikâye
32	Günaydın Zeliş	Üzeyir Gündüz	Hikâye

33	Zeliş Yürüyor	Üzeyir Gündüz	Hikâye
34	Zeliş Bir Yaşında	Üzeyir Gündüz	Hikâye
35	Zeliş' e Kardeş Geliyor	Üzeyir Gündüz	Hikâye
36	Zeliş Anaokulunda	Üzeyir Gündüz	Hikâye
37	Malazgirt 1071	Orhan Dündar, Erhan Dündar	Çizgi Roman
38	Çocuk Kahramanlar	Orhan Dündar, Erhan Dündar	Çizgi Roman
39	Çanakkale Destanı	Orhan Dündar, Erhan Dündar	Çizgi Roman
40	İbni Sina	Orhan Dündar, Erhan Dündar	Çizgi Roman
41	Gazi Osman Paşa	Orhan Dündar, Erhan Dündar	Çizgi Roman
42	Yavuz Sultan Selim	Orhan Dündar, Erhan Dündar	Çizgi Roman
43	Yunus Emre	Orhan Dündar, Erhan Dündar	Çizgi Roman
44	Mondros'tan Mudanya'ya	Orhan Dündar, Erhan Dündar	Çizgi Roman
45	Fatih Sultan Mehmet	Orhan Dündar, Erhan Dündar	Çizgi Roman
46	Kırlar ve Bahar	Ramazan Teknikel	Şiir
47	Günaydın Uç Uç Böceği	Ramazan Teknikel	Şiir
48	Bu Vatan Kimin	Orhan Şaik Gökyay	Şiir

Tablo 1. Çocuk kitapları dizisinde yer alan kitaplar ve yazarları

Veri toplama araçları

Araştırmada veri toplama tekniği olarak doküman incelemesi kullanılmıştır. Temel nitel araştırmada veriler; görüşme, gözlem ya da doküman analizi yoluyla toplanabilir (Merriam, 2013: 22). Doküman incelemesi, araştırılması hedeflenen olgu veya olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar (Yıldırım ve Şimşek, 2018: 217).

Çalışmada evreni oluşturan 48 kitap, Türkçe Öğretim Programında yer alan değer başlıkları altında doküman incelemesiyle elde edilmiş; değerlerin her bir kitapta, varlık yokluk durumları tespit edilerek bunlar, yorumlanmıştır.

Nitel bir araştırmanın geçerlik durumu, araştırmanın doğruluğunu konu edinirken; güvenilirlik durumu bilimsel bulguların tekrarlanabilirliğini ifade eder (Yıldırım ve Şimşek, 2018: 89). Çalışmanın iç geçerliliğini artırmak için alan yazında yapılan diğer çalışmalar taranmış; elde edilen bulgular, taranan kaynakların bulgularıyla karşılaştırılarak yorumlanmıştır; bununla birlikte, çalışmanın alan uzmanları tarafından kontrolü sağlanmıştır. Araştırmanın dış geçerliliğini artırmak amacıyla araştırma süreci ve süreç içerisinde izlenen yollar, ayrıntılı şekilde açıklanmaya çalışılmıştır. Bu çerçevede araştırmanın modeli, veri toplama araçları, veri toplama süreci çözümlenerek aktarılmıştır.

Verilerin analizi

Kitapların tamamı okunmuştur. Eğitsel değerlerle ilgili kısımlar, tespit edilmiştir. Verileri analiz etmek için içerik analizi kullanılmıştır.

İçerik analizi, verilerin kodlanması, temaların bulunması, kodların ve temaların düzenlenmesi, bulguların tanımlanması ve yorumlanması olmak üzere dört aşamada gerçekleşir. İçerik analizinde temelde yapılan işlem, birbirine benzeyen verileri belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya

getirmek ve bunları okuyucunun anlayacağı biçimde düzenleyerek yorumlamaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2018: 242).

Çocuk Kitapları Dizisindeki metinler, üç alan uzmanı tarafından değerlendirilmeye alınmıştır. Kitaplarda yer alan metinler bir değere vurgu yapıyorsa ifade ettiği değer kategorisine alınmış, herhangi bir değere vurgu yapmıyorsa araştırmanın dışında bırakılmıştır. Değerlerin kitaplarda geçiş sıklıklarına göre frekansları belirlenmiştir. Bazı ifadelerde birden fazla değere rastlanmıştır. Bu durumla karşılaşıldığında değerlerin tamamı kendi başlığı altında sayılarak çalışmaya ilave edilmiştir. Dört önemli listedeki değerler arasından 28 eğitsel değer seçilmiştir. Bu değerler; Yaşayan Değerler Listesi, Rokeach'ın değer sınıflaması, UNESCO değer listesi ve 2019 Türkçe öğretim programı değerlerimiz başlığında yer alan eğitsel değerler dikkate alınarak gruplandırılmıştır. Rokeach'ın değerler listesinden “temizlik, sorumluluk, dürüstlük, yardımseverlik, barış, dostluk, saygı, mutluluk, sevgi, özgürlük, inanç, arkadaşlık” değerleri (Çalışkur & Aslan, 2013: 88), UNESCO değer listesinden; “aile birliği, misafirperverlik, çalışkanlık, kardeşlik” değerleri(Bacanlı & Dombaycı, 2012: 6), Yaşayan değerler listesinden; “dayanışma, duyarlılık, estetik” değerleri (Cengiz & Duran, 2017: 211) ve 2019 Türkçe öğretim programında yer alan değerlerden; “adalet, sabır, vatanseverlik, güven, özgüven, bilimsellik, milli kültür, milli birlik, sağlık” (MEB, 2019) değerleri belirlenmiştir. Listeler, birbirini tamamlayıcı niteliktedir.

Değerlerin sıklık derecesi ise her bir tür için aritmetik ortalama alınarak belirlenmiştir.

$$\text{Değer}(d) \text{ Sıklık Ortalaması} = \frac{d_1 + d_2 + d_3 + \dots + d_n}{n}$$

Araştırma verileri, aşağıdaki değerler çerçevesinde elde edilmiştir:

1-Adalet	8-Duyarlık	15-Sağlık	22-Yardımlaşma
2-Aile Birliği	9-Dürüstlük	16-Sevgi	23-Kardeşlik
3-Arkadaşlık	10-Estetik	17-Saygı	24-İnanç
4-Barış	11-Güven	18-Sabır	25-Milli Birlik
5-Bilimsellik	12-Misafirperverlik	19-Sorumluluk	26-Milli Kültür
6-Çalışkanlık	13-Özgürlük	20-Temizlik	27-Mutluluk
7-Dostluk	14-Özgüven	21-Vatanseverlik	28-Dayanışma

Tablo 2. Araştırmada kullanılan değerlerin listesi

Bulgular

Araştırma verileri analiz edilirken kitaplar, türleri ile gruplandırılmıştır. Bu doğrultuda, EBA' da yer alan 7- 14 yaş arası 48 kitap, 4 türe ayrılmıştır: Hikâye, Masal, Şiir ve Çizgi Roman. Çalışmanın %54,1'ini hikâye kitapları f(26), %18,75'ini çizgi roman kitapları f(9), %16,6'sını şiir kitapları f(8) ve %10,41'ini masal kitapları f(5) oluşturmaktadır. Her tür, değerler kapsamında incelenerek metin içindeki ifadeleri ile örneklendirilmiştir. İfadeyi anlaşılabilir kılabilme adına, elde edilen tüm veriler, Tablo 6 ile özetlenmiştir.

Şekil 1. Çocuk kitapları dizisi

Hikâye kitaplarında yer alan eğitsel değerlerin frekansları Tablo 3' te verilmiştir.

Eğitsel Değerler	f	Örnek İfadeler
Sevgi	66	“Kader, bu duygular içinde yerinden kalkıp annesini kucakladı. Onu yanaklarından öptü. Şu anda, dünyanın en mutlu çocuğu oydu. Çünkü kendisini seven bir annesi vardı.” (Bayram Şenliği, s.46)
Bilimsellik	64	“Sefere her çıktıklarında, Mehmet gemiden sandalla açılıp o yerlerle ilgili araştırmalar yapıyordu. Bitkileri, toprağı, hayvanları inceliyordu. Sonra onları dikkatle not ediyordu.” (Türk Denizcileri, s. 30)
Mutluluk	62	“Çelebi saray okuluna gidebileceğini öğrenince çok mutlu oldu.” (Meraklılık ve Evliya Çelebi, s. 25)
Estetik	60	“Ponta'nın annesi ile babası evdeki resimleri görmüşlerdi. Onun böyle güzel resimler yapmasına çok şaşırdılar. Onu kutlamak için aradılar. Evde Ponta'yı göremeyince Ponta'nın, bu resim sevincini arkadaşlarıyla paylaşmaya gittiğini düşündüler.” (Sihirli Fırça, s. 44)
İnanç	52	“Nemli gözlerimi ve ıslak kirpiklerimi gökyüzüne kaldırırken, içtenlikle mırıldandım: “Allah'ım, trenimin pili bitti görüyorsun. Ne olur dedemin pili bitmesin e mi?” Sonra dedemin kanepeden aşağı sarkmış olan elini tutup öptüm.” (Bayram Şenliği, s. 93)
Yardımlaşma	42	“Zor durumda olanlara yardım etmek çok önemli bir iştir anne. Sen de bana ve kardeşlerime bakabilmek için çok büyük zorluklara katlanıyorsun. Kardeşlerim çok küçük ama ben büyüdüm. Artık sana yardımcı olmak için tahıl ambarında çalışacağım.” (Dürüstlük ve Konfüçyüs, s. 11)
Dayanışma	32	“Dağhan, Denizhan ve Robot Muncuk yaratığa zarar vermemek için gerekli önlemleri aldılar ve onu incitmeden çekmeye başladılar.” (Robot Muncuk, s. 44)
Çalışkanlık	30	“Aklımız sıra onunla alay ederdik. Kafası almadığı için gece gündüz ders çalıştığını söyledik.” (Bayram Şenliği, s. 78)
Dürüstlük	29	“Bir insanda olması gereken en önemli özellik dürüstlüktür. Bu yüzden oğlumun adını Konfüçyüs koyuyorum çünkü Konfüçyüs; dürüst, doğruluktan ayrılmayan demektir, demiş.” (Dürüstlük ve Konfüçyüs, s. 6)
Milli Kültür	29	“Günümüzde de süren geleneğe göre Kırkpınar Yağlı Güreşlerini her yıl seçilen bir “ağa” düzenler. Güreşlerde cazgır, ibrikçi, bezci gibi görevliler de yer alır.” (Er Meydanı, s. 14)

Arkadaşlık	25	“şevki Bey’in sağlığında yapamadığını, öldükten sonra Mehmet Hafid Bey yaptı. Böylece çok sevdiği arkadaşına vefa borcunu ödedi.” (Türk Bestekârları, s. 73)
Saygı	24	“Turgut Reis, büyük reisle kucaklaşıp hasret giderdi. Onun elini öpüp hayır duasını aldı.” (Türk Denizcileri, s. 50)
Aile Birliği	21	“Ailemin benden sonra iki çocuğu daha oldu. Önce Shu doğdu daha sonra da en küçük kardeşim Chan. Annem, babam ve kardeşlerimle birlikte mutlu bir yaşamımız vardı.” (Dürüstlük ve Konfüçyüs, s. 8)
Özgüven	21	“Yapamam mı? O da ne demek? Ben her şeyi çizerim. Ona uygun bir yer bul da gör bak neler yapıyorum.” dedi.” (Sihirli Fırça, s. 21)
Temizlik	21	“Yüzünü yıkamak için banyoya gitti.” (Ah Bir Büyüsem, s. 4)
Dostluk	15	“Maria, kardeşi Bronya gittiğinden beri hiç bu kadar eğlenmediğini düşünmüş. Minik dostu fareyi çok sevmiş.” (Öğrenme ve Marie Curie, s. 15)
Kardeşlik	15	“Minik kardeşim de şu anda masalı dinliyor mudur?” (Zeliş’ e Kardeş Geliyor, s. 11)
Sorumluluk	10	“Annesi, Can’a evde hayvan beslemenin zorluklarını anlattı.” (Can’ ın Kuşları, s. 5)
Barış	9	““Hala.” dedim. “Bak, bugün bayram. Küçükten kusur, büyükten af... Artık izin ver de Mınav elini öpsün, barışın.” (Bayram şenliği, s. 52)
Duyarlık	8	“Hişşt!.. Sakın ses çıkarmayın! Annecik henüz uyuyor.” (Günaydın Zeliş, s. 7)
Sağlık	8	“Dağhan ve Denizhan yiyeceklerin tüm çeşitlerinden az da olsa yediler. Çünkü her yiyeceğin çok yararlı olduğunu biliyorlardı.” (Robot Muncuk, s. 9)
Vatanseverlik	8	“Donanması ile İstanbul’a hareket etti. Padişah Kanuni Sultan Süleyman ile görüştü. Hâkimiyeti altındaki Akdeniz’i, Osmanlı Devleti’ne hediye etti.” (Türk Denizcileri, s. 17)
Misafirperverlik	7	“Bayan, bizim bilmediğimiz bir dille konuşuyordu. Buna rağmen el kol işaretiyle anlaşıyorduk. Bu sevimli bayan olmasaydı, tanımadığımız bu ülkede kaybolabilirdik.” (Bayram şenliği, s. 42)
Adalet	6	“Aslında müdür de bütün çocukların okula gitmesini, kız ya da erkek ayrımı yapılmamasını istiyormuş.” (Öğrenme ve Marie Curie, s. 24)
Sabır	5	“Ama arkadaşları bir süre sonra sıkılıp gittiler. Sinan ise ustaları seyretmeye köprü tamamlanıncaya kadar devam etti.” (Kendine Güven ve Mimar Sinan, s. 18)
Güven	4	“Kuşlar ona güvenmeliydi.” (Can’ ın Kuşları, s. 13)
Özgürlük	3	“Saray pehlivanlığından ayrılan Aliço, artık her güreşe özgürce katılma imkânına kavuşmuştu.” (Er Meydanı, s. 36)
Milli Birlik	-	Eğitsel Değerine rastlanmamıştır.

Tablo 3. Hikâye kitaplarında yer alan değerler

İncelenen hikâye kitaplarında yer alan eğitsel değerlere göre; 66 kez sevgi, 3 kez özgürlük eğitsel değerlerine yer verilmiştir. Hikâye kitaplarında toplam eğitsel değer sayısı 676’dır. Bu türde yer alan değerlerin sıklık derecesi hesaplandığında (toplam değer sayısı/ eğitsel değerler: 676/28) 24,14 sayısı ortalamayı oluşurmaktadır. Bu doğrultuda, hikâye kitaplarında; bilimsellik (n=64), mutluluk (n=62), estetik (n=60), inanç (n=52), yardımlaşma (n=42), dayanışma (n=32), çalışkanlık (n=30), dürüstlük (n=29), milli kültür (n=29), arkadaşlık (n=25) eğitsel değerleri sıkça vurgulanmaktadır.

Saygı (n=24), aile birliği (n=21), özgüven (n=21), temizlik (n=21), dostluk (n=15), kardeşlik (n=15), sorumluluk (n=10) eğitsel değerleri ise ortalamanın altında kalmaktadır. Sabır, güven, özgürlük ve milli birlik; hikâye kitaplarında az yer alan eğitsel değerlerdir.

şiir kitaplarında yer alan eğitsel değerlerin frekansları Tablo 4’ te verilmiştir:

Eğitsel Değerler	f	Örnek İfadeler
İnanç	41	"Ağaç verdin çiçek verdin binlerce/ Elma verdin, nar verdin/ Teşekkür ederim Allah'ım..." (Çocukluğum Bir Çocuk, s. 87)
Sevgi	40	"Çöl: yıldızların masal annesi/ ama baba seni çok seviyordum diye biter/ bir kız çocuğunun son nefesi" (Denizlere Söylenen Şarkı, s. 50)
Vatanseverlik	34	"Bu vatan, toprağın kara bağrında/ Sıradağlar gibi duranlarındır/ Bir tarih boyunca onun uğrunda/ Kendini tarihe verenlerindir..." (Bu Vatan Kimin, s. 15)
Estetik	32	"Bizim için ne çok şiir yazmışlar/ Hepsi güzel/ Hepsi anlamlı/ Diyorlar ki/ Çocuklar ninniyle/ Çocuklar şiirle güzelleşir." (Çocukluğum Bir Çocuk, s.48)
Milli Kültür	25	"Koşarak geldi seher yeli/ Bugün nevrüz dedi/ Eğildi çiğdem kulağına." (Kuş Sofrası, s. 54)
Mutluluk	14	"Yüreği gün ışığı anneler/ Müjdelersun/ Koklanmamış şafaklar/ Getirdim size/ Çocuk sesleri getirdim sonra/ Cıvı cıvı okul bahçelerinden/ Alın takıverin/ Saçımızın her bir teline..." (Denizlere Söylenen Şarkı, s. 12)
Dürüstlük	14	"Babalar da yalan söylemez, anneler de."(Günaydın Uç Uç Böceği, s. 23)
Kardeşlik	12	"Bana "güneş" diyorlar/ Evet, ben bir güneşim/ Gözünüzde eşim var/ Özünüzde kardeşim." (Mavi Kuşlu Tükenmez Kalem, s. 20)
Arkadaşlık	10	"Bizim mahallenin/ Çocuklarıyla birlikte/ Dağlara çıkacağız." (Denizlere Söylenen Şarkı, s. 55)
Aile Birliği	9	"Babam üç kez basıyor zile/ İştenden dönünce/ Birincisi anneme/ Sonra anneanneme/ Üçüncüsü en uzununu/ Benim için/ Benim için." (Kuşlu Mektuplar, s. 18)
Duyarlık	7	"Bizim kadar, onların da/ Yaşamaya hakları var. Ağaçların canı yok mu/ Bırakın da yaşasınlar!" (Mavi Kuşlu Tükenmez Kalem, s. 15)
Sağlık	7	"Kendine iyi bak/ Aman ha hasta olma e mi?" (Günaydın Uç Uç Böceği, s. 58)
Barış	6	"Darginlar barışa/ Sayrılar sağ ola/ Bozkırlar bağ ola." (Kuş Sofrası, s. 116)
Milli Birlik	6	"Aynı millettir çocuklar/ İster beyaz, ister kara/ Hepsi Allah'ı sayıklar/ Bakıp bakıp ufuklara."(Kuş Sofrası, s.109)
Özgürlük	6	"Narçiçeğini görünce ben/ Bulut olurum/ Yağmur olurum/ Rüzgâr olurum/ Uçurtma olurum anne." (Çocukluğum Bir Çocuk, s. 24)
Temizlik	6	"Anneciğim/ Söz veriyorum sana/ Yeni diktiğin/ Çiçekli gömleğimi/ Hiç kirlenmeyeceğim." (Denizlere Söylenen Şarkı, s. 30)
Dostluk	5	"Barışsever kuşsunuz/ Eski postacısın/ Hadi bir de takla at/ Siz benim dostumsunuz." (Kırlar ve Bahar, s. 31)
Özgüven	5	"O kanat vuruşundan/ Heybetli duruşundan/ Bütün kuşlar çekinir/ Doğanın bakışından." (Kırlar ve Bahar, s. 29)
Sorumluluk	5	"Annemi seviyorum/ Oda dağınık olur muymuş hiç?" (Çocukluğum Bir Çocuk, s. 36)
Dayanışma	4	"Ben bir çırağım şehzâdem/ Ben bir çırağım/ Hiç usanmadan/ Ustamın yaptığı heykelleri parlatıyorum." (Kuş Sofrası, s. 72)
Güven	3	"Başımı bir omza yaslayıp/ Uyuyorum/ Yüreği karanfiller ülkesi/ Annemin omzuna."(Denizlere Söylenen Şarkı, s. 36)
Çalışkanlık	3	"Ne kadar çalışkansı/ Atlı kara karınca/ İşte sana yiyecek/ Hadi gel taşısana." (Kırlar ve Bahar, s. 53)
Misafirperverlik	3	"Evcilik oynar bir kız çocuğu/ Küçük yastıklarıyla/ Boş fincanlarda/ Kahve ikram eder/ Misafirlerine." (Denizlere Söylenen Şarkı, s. 27)
Saygı	3	"Yeşil kitap/ Mavi kitap/ Kırmızı kitap/ Mor kitap/ Seviyorum hepinizi/ Annemi sevdiğim gibi seviyorum/ Saygım var size/ Babama duyduğum kadar." (Çocukluğum Bir Çocuk, s. 58)

Yardımlaşma	3	“Yardımcı olursun herkese...” (Uç Uç Böceği, s. 41)
Sabır	2	“Ben bekliyorum/ Her sonbahar/ Sizleri/ Bülbül Deresi’nde.”(Denizlere Söylenen Şarkı, s. 63)
Adalet	1	“Kadın hakları dedik/ Yedik çocuk haklarını/ Annesiz kaldı bebekler/ Emdi parmaklarını.” (Kuş Sofrası, s. 106)
Bilimsellik	-	Eğitsel değerine rastlanmamıştır.

Tablo 4. Şiir kitaplarında yer alan eğitsel değerler

İncelenen şiir kitaplarında yer alan eğitsel değerlere göre; 41 kez inanç, 1 kez adalet eğitsel değerlerine yer verilmiştir. Şiir kitaplarında toplam eğitsel değer sayısı, 306’ dır. Bu türde yer alan değerlerin sıklık derecesi hesaplandığında (toplam değer sayısı/ eğitsel değerler: 306/28) 10,92 sayısı ortalamayı oluşturmaktadır. Bu doğrultuda şiir kitaplarında; sevgi (n=40), vatanseverlik (n=34), estetik (n=32), milli kültür (n=25), mutluluk (n=14), dürüstlük (n=14), kardeşlik (n=12) eğitsel değerleri sıkça vurgulanmaktadır.

Arkadaşlık (n=10), aile birliği (n=9), duyarlılık (n=7), sağlık (n=7), barış (n=6), milli birlik (n=6), özgürlük (n=6), temizlik (n=6), dostluk (n=5), özgüven (n=5), sorumluluk (n=5) eğitsel değerleri ise ortalamann altında kalmaktadır.

Güven, çalışkanlık, misafirperverlik, saygı, yardımlaşma, sabır, adalet ve bilimsellik şiir kitaplarında az yer alan eğitsel değerlerdir.

Çizgi Roman kitaplarında yer alan eğitsel değerlerin frekansları Tablo 5’ te verilmiştir:

Eğitsel Değerler	f	Örnek İfadeler
Milli Birlik	33	“Bir ara Türk gemileri düşmana rampa etti. Kanlı bir savaş başladı. Gemiye turmanmak isteyen Türkler, Cenevizliler tarafından püskürtülüyordu.” (Fatih Sultan Mehmet, s. 49)
Dayanışma	27	“Savaşı kaybedenler, başta Osmanlı devleti olmak üzere, Avusturya Macaristan İmparatorluğu, Almanya İmparatorluğu ve Bulgaristan teslim olunca kazananlarla yani İtilaf devletleriyle ayrı ayrı içerikte ve nitelikte çeşitli anlaşmalar imzaladılar.” (Mondros’tan Mudanya’ya, s. 2)
İnanç	27	“Dergâhınız, biz eğrileri doğrultmak için hizmet veriyor. Siz de bükülen boynumuzu kaldırıp eğri büğrü kalplerimizi doğruluğa taşıyorsunuz.” (Yunus Emre, s. 35)
Vatanseverlik	17	“Haçlı ordusunun yarısından çoğu yok edilmişti fakat Türkler de ağır kayıplara uğramışlardı. Buna rağmen Anadolu’daki Türk varlığı kökleşmişti.” (Yunus Emre, s. 3)
Sevgi	16	“Tapduk Emre dergâhında Yunus Emre derler bir derviş varmış, şeyhi onu çok severmiş...” (Yunus Emre, s. 42)
Barış	15	“23 Mayıs Çarşamba günü padişah, imparatora şehri teslim etmesi için son kez teklifte bulundu.” (Fatih Sultan Mehmet, s. 67)
Sağlık	11	“Mustafa Kemal, o sırada hastaydı. Sıtma nöbeti yüzünden halsiz düşmüştü ama bunu umursamıyordu.” (Çanakkale Destanı, s. 98)
Yardımlaşma	10	“Ayakta kalan bir asker, yerde yatan arkadaşlarından birinin kımıldadığını görünce hemen yanına koştu. (Çanakkale Destanı, s. 37)
Bilimsellik	8	“Sarayın zengin kütüphanesi İbni Sina’ya açıldı. Hemen o gün, kütüphaneyi dolaşip bilgi aldı. Birçok odası olan büyük bir konaktan oluşturulan kütüphanede, her oda ayrı ayrı bilim dalına ayrılmıştı.” (İbni Sina, s. 16)

Çalışkanlık	8	“25 Nisan gecesi, iki cephede kimse uyumadı. Mustafa Kemal durumu öğrenmek için sabaha kadar cepheyi gezdi.” (Çanakkale Destanı, s. 69)
Dostluk	7	“Gerçekten de bilime değer veren, aynı zamanda varlıklı bir kişi olan El Şirazi, İbni Sina'yı dostça karşıladı.” (İbni Sina, s. 38)
Özgürlük	6	“Türkler tutsak edilemezdi. Hür doğmuş, hür yaşayacaklardı. Bu kararlar bütün Giresunlular harekete geçtiler. Eli silah tutan erkekler, dağa çıktılar.” (Çocuk Kahramanlar, s. 2)
Kardeşlik	6	“Allah, sevdiği bu kulunu diğer kullarına da sevdirmiş. Öyle ki Yunusu bütün yukarı iller, aşağı iller yani Anadolu tanıyor.” (Yunus Emre, s. 49)
Milli Kültür	4	“Fakat ziyarete giderken küçük de olsa bir hediye götürmesi gerekiyordu. (Yunus Emre, s. 9)
Adalet	3	“Osmanlıya tabii bir prensliğe bir kazanın bile terk edilmesi Kanuni Esasiye aykırıdır.” (Gazi Osman Paşa, s. 24)
Duyarlık	3	“Halk, ordunun yedirilmesi, giydirilmesi için varını yoğunu ortaya döktü.” (Mondros'tan Mudanya'ya, s. 101)
Dürüstlük	3	“Askeri görüyorsun, git padişaha söyle. Tamam tamam söz.” (Yavuz Sultan Selim, s. 14)
Mutluluk	3	“İkinci namazından sonra Derviş Âdem, sevinçle Yunusun yanına geldi...” (Yunus Emre, s. 37)
Saygı	2	“Hemen gidip onun elini öptü. Nasılsınız Hocam? Sizi tekrar görmek ne güzel!” (İbni Sina, s. 24)
Sabır	2	“Biraz sabırlı ol Paşa. Acele karar verme.” (Gazi Osman Paşa, s. 33)
Aile Birliği	1	“Ailenizi ve bütün servetinizi alarak dilediğiniz yere gitmekte serbestsiniz.” (Fatih Sultan Mehmet, s. 67)
Güven	1	“Burası dinlenmek için uygun bir yere benziyor fakat ben, çevreden emin olmak istiyorum.” (Çocuk Kahramanlar, s. 46)
Sorumluluk	1	“Allah'ım beni affet. Türk, Türkü; Müslüman, Müslümanı kıracak. Bunu hiçbir zaman istemedim ama nifaki, ayrılığı gidermek için bu sefere mecburum.” (Yavuz Sultan Selim, s. 3)
Arkadaşlık	-	Eğitsel değerine rastlanmamıştır.
Temizlik	-	Eğitsel değerine rastlanmamıştır.
Estetik	-	Eğitsel değerine rastlanmamıştır.
Misafirperverlik	-	Eğitsel değerine rastlanmamıştır.
Özgüven	-	Eğitsel değerine rastlanmamıştır.

Tablo 5. Çizgi roman kitaplarında yer alan eğitsel değerler

İncelenen çizgi roman kitaplarında yer alan eğitsel değerlere göre; 33 kez milli birlik, 1'er kez arkadaşlık, güven ve sorumluluk eğitsel değerlerine yer verilmiştir. Çizgi roman kitaplarında toplam eğitsel değer sayısı, 214'tür. Bu türde yer alan değerlerin sıklık derecesi hesaplandığında (toplam değer sayısı/ eğitsel değerler: 214/28) 7,64 sayısı ortalamayı oluşturmaktadır. Bu doğrultuda çizgi roman kitaplarında milli birlik (n=33), dayanışma (n=27), inanç (n=27), vatanseverlik (n=17), sevgi (n=16), barış (n=15), sağlık (n=11), yardımlaşma (n=10), bilimsellik (n=8), çalışkanlık (n=8) eğitsel değerleri sıkça vurgulanmaktadır.

Dostluk (n=7), özgürlük (n=6), kardeşlik (n=6), milli kültür (n=4) eğitsel değerleri ise ortalamanın altında kalmaktadır.

Adalet, duyarlık, dürüstlük, mutluluk, saygı, sabır, arkadaşlık, güven, temizlik, sorumluluk, aile birliği, estetik, misafirperverlik ve özgüven; çizgi roman kitaplarında az yer alan eğitsel değerlerdir.

Masal kitaplarında yer alan eğitsel değerlerin frekansları Tablo 6' da verilmiştir:

Eğitsel Değerler	f	Örnek İfadeler
Sevgi	30	“Padişah, kızı çok seviyordu fakat konuşmamasından kendisi de biraz şüphelenmişti. Gece olunca kızın arkasına düştü. Kız mezarlığa geldi, ot toplamaya başladı. Padişah, kızın büyücü olduğuna inandı” (Altın Işık, s. 25)
Mutluluk	27	Adamlarından beklediği haberi nihayet alan Bey'in keyfine diyecek yokmuş o an. Doğrusu ya son günlerde, hiç bu kadar mutlu olduğunu hatırlamıyormuş. O mutlulukla adamlarının sırtını sıvazlamış. Tabii ki karşısındakilerin her birini, kocaman bir kese altınla ödüllendirmeyi de unutmamış.” (Altın Kuş, s. 25)
Yardımlaşma	19	“Kara gözlü kız, Tembel Ahmet'i görünce “Aman, Allah aşkına, beni bu kuyudan kurtar!” diye yalvarmaya başladı. Tembel Ahmet “şimdi seni çıkarırsam dışarıdaki arkadaşlarım belki sana bir kötülük ederler. Daha birkaç gün sabret. İlk uğradığımız şehirde kervandan ayrılarak iki atla, bir ip merdivenle buraya geleceğim, seni kurtaracağım.” dedi.” (Altın Işık, s. 19)
Estetik	17	“Bir oyuncunun evine giren tilki, yiyecek bir şeyler bulabilmek için ne var ne yok etrafı karıştırmış. Bakmış bir maske. Önce buna bir anlam verememiş. İyi bir sanatçının elinden çıkmış çok güzel bir maskeymiş bu.” (Ezop Masalları, s. 19)
İnanç	17	“O gündən sonra Keloğlan, tüm görevi süresince yoksullara yardım etmiş. Tabii haksızlıkları da cezasız bırakmamış. Böylece herkesten hayır dua almış.” (Altın Kuş, s. 43)
Dayanışma	12	“O gündən beri ak ağalar sırmalı pabuç ellerinde, padişahın fermanı dillerinde, yetmiş iki mahalleyi dolaşıp ak kapı, kara kapı derken kara yürekli karının kapısına gelmişler.” (Seçme Masallar, s.26)
Adalet	12	“Çünkü şehzade; fakir olsun zengin olsun, tepsinin her kadına gösterilmesini emretmişti.” (Altın Işık, s.32)
Çalışkanlık	11	“Ben yaz boyunca yiyecek toplamak için kan ter içinde çalışırken sen gölgelerde yatıp şarkı söylüyor ve benimle alay ediyordun değil mi?” (La Fontaine' den Masallar, s. 12)
Dürüstlük	10	“Zindancı, Keloğlan'ın geri döndüğünü görünce onun verdiği sözü tutmasından dolayı ziyadesiyle memnun kalmış. Oğlancığın kel başını okşarken “Aferin delikanlı! Gözüme girdin.” demiş. “Sen, gerçekten de dürüst bir çocukmuşsun... Üstelik masum olduğunu da ispatladın bu arada.” (Altın Kuş, s. 35)
Bilimsellik	8	“Fakir bir babanın üç oğlu vardı. Büyük oğlunu, dışından tırnağından artırarak öğrenime göndermişti. Onu, bir bilim insanı yapacaktı.” (Altın Işık, s. 8)
Arkadaşlık	7	“Aslan, eşek ve tilki birlikte bir av partisi düzenlemeye karar vermişler. Heyecanlı ve zorlu bir kovalamacadan sonra koskoca, semiz mi semiz bir geyik yakalamışlar.” (Ezop Masalları, s. 15)
Özgüven	7	“On iki yaşına kadar türlü sıkıntılar içinde yaşadı. Bu yaşa girince kendisine güvenen tam bir erkek oldu.” (Altın Işık, s. 8)
Temizlik	7	“Bakkal, müşterileri bırakıp dökülen balı hemen temizleyemedi.” (Ezop Masalları, s.89)
Aile Birliği	6	“Varlı vakitli bir evin yarlı yakışıklı bir kızı varmış, dil ile tarif edilmez ki edeyim. Güle benziyormuş allar içinde, serviye benziyor - muş dallar içinde, acaba insan bakmaya kıyar mı ki? Anası babası gözlerini gözünden ayırmaz, ellerini sıcaktan soğuğa vurdurmazlarmış.” (Seçme Masallar, s 126)
Duyarlık	6	“Babacığım, sen benden dolayı hiç merak etme! Evimize bir senelik yiyeceğimizi, içeğeğimizi koy, kapıyı üzerimize taşla ördür. Ben dadımla beraber içeride kalırım. Sen gelinceye kadar evden hiç dışarı çıkmam.” Dedi.” (Altın Işık, s. 36)

Saygı	6	“Cariyeler, büyük bir nezaket ve saygıyla onu altın arabaya bindirdiler, saraya götürdüler.” (Altın Işık, s. 34)
Güven	5	“Kedi onları görünce, – Yanaşın evlatlarım, demiş. İhtiyarlık işte, artık eskisi gibi işitemiyorum da. Gelincik ile tavşan hiç kuşkulanmamışlar, biraz daha yanaşmışlar.” (Ezop Masalları, s.56)
Özgürlük	5	“Doğrusunu istersen tam özgür değilim. Sahibim gündüzleri beni bağlıyor ama geceleri özgürüm.” (La Fontaine’ den Masallar, s. 22)
Kardeşlik	5	“Kurbağalardan biri, – Gel kardeşim! Seninle şu kuyuya inelim, içi su dolu, hem de serin olur, demiş.” (Ezop Masalları, s. 20)
Milli Kültür	5	“İkinci gün padişah tarafından saraya davet edildi. Padişah, tüccarı birçok övgüyle onurlandırdıktan sonra, Allah’ın emriyle kızını oğluna vermesini rica etti.” (Altın Işık, s.40)
Sabır	4	“A sabırsız, sabırsız; sabretsen nolurdu? Belki bu yiğit, senin kısmetine çıkar da eniştemiz olur.” der, başına bir yumruk indirir, o vurur da öteki bacı durur mu?” (Seçme Masallar, s.257)
Misafirperverlik	3	“Ertesi gün, kestikleri nardan çıkan mücevherleri sattılar. Bunun parasıyla padişahın sarayının karşısına güzel bir saray yaptırıldı. İçinde bütün yolcuların ve gezginlerin misafir edileceğini, onlara çok lezzetli yemekler verileceğini ilan ettiler.” (Altın Işık, s.19)
Dostluk	2	“Bir insanla bir aslan dost olmuşlar. Sık sık bir araya gelip sohbet eder, uzun yolculuklara çıkarlarmış. Yine böyle bir yolculukta başlamışlar kendi soylarını övmeye.” (La Fontaine’ den Masallar, s. 122)
Milli Birlik	2	“Yol verince gizli yurt, Aldı bizi bir bozkurt, Kafdağı’ndan geçirdi, Türk eline getirdi.” (Altın Işık, s. 49)
Barış	1	“Tabii ki anlatılan masalların konusu hep iyilik, yardımseverlik ve barışseverlik olduğu için mahkûmlar, işledikleri suçlardan dolayı çok pişman olmuşlar. Cezalarını çekip buradan çıktıktan sonra doğru bir insan olacaklarına söz vermişler.”(Altın Kuş, s. 39)
Sağlık	-	Eğitsel değerine rastlanmamıştır.
Sorumluluk	-	Eğitsel değerine rastlanmamıştır.
Vatanseverlik	-	Eğitsel değerine rastlanmamıştır.

Tablo 6. Masal kitaplarında yer alan eğitsel değerler

İncelenen masal kitaplarında yer alan eğitsel değerlere göre; 30 kez sevgi, 1 kez barış eğitsel değerlerine yer verilmiştir. Masal kitaplarında toplam eğitsel değer sayısı, 234’tür. Bu türde yer alan değerlerin sıklık derecesi hesaplandığında Bu türde yer alan değerlerin sıklık derecesi hesaplandığında (toplam değer sayısı/ eğitsel değerler: 234/28) 8,35 sayısı ortalamayı oluşturmaktadır. Bu doğrultuda masal kitaplarında sevgi (n=30), mutluluk (n=27), yardımlaşma (n=19), estetik (n=17), inanç (n=17), dayanışma (n=12), adalet (n=12), çalışkanlık (n=11), dürüstlük (n=10) eğitsel değerleri sıkça vurgulanmaktadır.

Bilimsellik (n=8), arkadaşlık (n=7), özgüven (n=7), temizlik (n=7), aile birliği (n=6), duyarlık (n=6), saygı (n=6), güven (n=5), özgürlük (n=5), kardeşlik (n=5), milli kültür (n=5) eğitsel değerleri ise ortalamanın altında kalmaktadır.

Sabır, misafirperverlik, dostluk, milli birlik, barış, sağlık, sorumluluk ve vatanseverlik masal kitaplarında az yer alan eğitsel değerlerdir.

Çocuk kitapları dizisinden elde edilen verilerin toplam eğitsel değer frekans tablosu aşağıdaki gibidir:

Eğitsel Değerler	Hikâye	şiir	Çizgi Roman	Masal	Toplam (f)
1) Sevgi	66	40	16	30	152
2) İnanç	52	41	27	17	137
3) Estetik	60	32	-	17	109
4) Mutluluk	62	14	3	27	106
5) Bilimsellik	64	-	8	8	80
6) Dayanışma	32	4	27	12	75
7) Yardımlaşma	42	3	10	19	74
8) Milli Kültür	29	25	4	5	63
9) Vatanseverlik	8	34	17	-	59
10) Dürüstlük	29	14	3	10	56
11) Çalışkanlık	30	3	8	11	52
12) Arkadaşlık	25	10	-	7	42
13) Milli Birlik	-	6	33	2	41
14) Kardeşlik	15	12	6	5	38
15) Aile Birliği	21	9	1	6	37
16) Saygı	24	3	2	6	35
17) Temizlik	21	6	-	7	34
18) Özgüven	21	5	-	7	33
19) Barış	9	6	15	1	31
20) Dostluk	15	5	7	2	29
21) Sağlık	8	7	11	-	26
22) Duyarlık	8	7	3	6	24
23) Adalet	6	1	3	12	22
24) Özgürlük	3	6	6	5	20
25) Sorumluluk	10	5	1	-	16
26) Güven	4	3	1	5	13
27) Misafirperverlik	7	3	-	3	13
28) Sabır	5	2	2	4	13
Toplam (f)					1430

Tablo 7. Dizide yer alan kitaplarda bulunan eğitsel değerlerin toplamı

Tartışma, sonuç ve öneriler

Çocuklar ve gençler arasında yaygınlaşarak topluma nüfuz etmeye başlayan şiddet eğilimi, hırsızlık olaylarında artış, adil tavır ve davranışta dengesizlik, kişisel ve toplumsal sorumluluk bilincinde ve görev ahlakında düşüş, milli ve kültürel değerlerin kanıksanması, kendine ve topluma zarar verici davranışlarda artış vb. sebepler, değerler eğitimini önemli hale getirmiştir.

Değerler eğitimi, “Ağaç, yaşken eğilir.” atasözüne dayanmaktadır. Buradan hareketle çocuğun yaşadığı çağı ve içinde bulunduğu toplumu düzenli hale getirebilmesi, bu eğitim aracığı ile gerçektecektir.

Kişilik gelişimine katkı sağlayacak eğitsel değerlerin aktarımının ailede başlayıp eğitim öğretim yaşamında da devam ederek çocuğa kazandırılması gerekmektedir. Bu aktarıma destek olan Türkçe dersleri, farklı nitelikteki metinler aracılığı ile mevcut amaca hizmet edecek mihver derslerden biridir. Nitekim okuma eğitimi ile ele alınan temalar, yerel ve evrensel değerlerin bireye nüfuz etmesinde etkin rol oynamaktadır. Okuma yoluyla öğrencilere eğitsel değerlerin kazandırılması ve gerekli kültür bilincinin oluşturulması, önem arz etmektedir.

Çocuk kitapları, okuma eğitiminin vazgeçilmez unsurlarıdır. Türkçe eğitimi, genel olarak, metinler aracılığı ile sağlanmaktadır. Öğrencilerin okuyacağı çocuk kitaplarının; değer aktarımına, bireylerin iç dünyalarıyla barışmalarına, uyum ve düzen çerçevesinde bir yaşam sürdürebilmelerine yardımcı olması gerekmektedir. İncelenen kitapların birçoğunda, eğitsel değerlerin metinlerde yer aldığını görmekteyiz. Kimisinde bu durum alenen yer alırken kimisinde örtük şekilde sunulmuştur. İncelenen okuma kitapları, mevzu bahis değerleri içerisinde barındırsa da nicelik ve nitelik bakımından eksik kalmıştır.

Özbay ve Tayşi' nin (2011) Dede Korkut Hikâyeleriyle ilgili çalışmalarında, Karagöz' ün (2017) Emin Özdemir' in çocuk kitapları üzerine çalışmasında ve Güven' in (2014) Türk Efsaneleri üzerine çalışmasında, Baki' nin (2019) Ortaokul Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin değer aktarımına ilişkin çalışmasında, Gürsoy Tavuş' un (2015) Gülten Dayıoğlu hikâyelerinin değerler açısından incelenmesi tezinde, Yazgan Yalçın' ın (2019) Tarık Buğran' ın romanlarında değerler eğitimi tezinde en sık rastlanan değerlerin sevgi olması, bu araştırmanın verileri ile tutarlılık göstermektedir.

Saygı eğitsel değeri çalışma kapsamına giren kitaplarda f(35) kez yer alarak az rastlanılan eğitsel değer olma özelliği gösterirken Özbay ve Tayşi' nin (2011) ve Güven' in (2014) çalışmalarında en sık rastlanılan eğitsel değer olma özelliği taşımaktadır. Bu durum, mevcut çalışma ile örtüşmemektedir.

Arkadaşlık eğitsel değerine f(42) kez yer verilerek orta düzeyde yer verilen eğitsel değer kapsamına giren bu kavram, Karagöz' ün (2017) çalışmasında f(97) kez kendine yer bularak en sık rastlanılan eğitsel değer kategorisinde yer almıştır. Bu durum da mevcut çalışmayla zıtlık göstermektedir.

Aynı şekilde yardımseverlik değerine sıklıkla yer veren Kaynak' ın (2012) Değerler Eğitimi Bağlamında Sevinç Çokum' un hikâyeleri çalışmasıyla da tezatlık göstermektedir.

İncelenen kitaplarda sevgi ve inançtan sonra en çok; estetik f(109) kez, mutluluk f(106) kez, bilimsellik f(80) kez, dayanışma f(75) kez, yardımseverlik f(74) kez, milli kültür f(63) kez, vatanseverlik f(59) kez, dürüstlük f(56) kez vurgulanmıştır. En az rastlanan değerler ise sabır f(13) kez, güven f(13) kez, misafirperverlik f(13) kez, sorumluluk f(16) kez, özgürlük f(20) kez, adalet f(22) kez olmuştur.

Kitaplarda sıklıkla vurgulanan ilk on eğitsel değer (sevgi, inanç, estetik, mutluluk, bilimsellik, dayanışma, yardımseverlik, milli kültür, vatanseverlik, dürüstlük) irdelendiğinde bunların; düzeni sağlama, yaşama sevinci aşılama ve görev ahlakıyla hareket etme gibi toplumsal normlara rehberlik ettiği söylenebilir. Çalışma kapsamında ele alınan kitaplarda bulunan değerlerin frekansları birbiriyle farklılık göstermektedir.

Türkçe öğretiminde önemli araçlardan biri olan metinlerin, eğitsel amaçlara uygun olarak seçilmesi gerekmektedir. Her açıdan zengin, nitelikli ve değerler eğitimi bakımından elverişli kitapların, çocuklarla buluşması önemlidir.

İncelenen kitaplarda yer alan eğitsel değerler ile alanda yapılmış çalışmalar karşılaştırıldığında sevgi, yardımseverlik, vatanseverlik, dürüstlük gibi değerlere alan yazında yapılan çalışmalara benzer şekilde yer verildiği saptanmıştır. Özbay ve Tayşi' nin (2011) Dede Korkut Hikâyeleriyle ilgili çalışmasında, Karagöz'ün (2017) Emin Özdemir' in çocuk kitapları üzerine çalışmasında, Güven' in (2014) Türk Efsaneleri üzerine çalışmasında, Baki' nin (2019) Ortaokul Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin değer aktarımına ilişkin çalışmasında, Gürsoy Tavuş' un (2015) Gülten Dayıoğlu hikâyelerinin değerler açısından incelenmesi tezinde, Yazgan Yalçın' ın (2019) Tarık Buğra' nın romanlarında değerler eğitimi tezinde "sevgi" değerinin en sık rastlanılan eğitsel değer olduğu görölmektedir.

Buna karşılık saygı, inanç, mutluluk, bilimsellik, dayanışma, misafirperverlik, sabır, güven gibi değerlere daha az yer verildiği görölmüştür. Bu alışmalar içerisinde; Akçay ve Baş' ın (2015) Samet Behrengi hikâyelerindeki eğitsel değerler çalışmasında kişisel gelişim değeri, Kaynak' ın (2012) Değerler eğitimi bağlamında Sevinç okum' un hikâyeleri çalışmasında yardımseverlik değeri, Sırakaya' nın (2018) Muzaffer İzgü' nün öykü kitaplarında değerler eğitimi tezinde güç değerinin sıklıkla yer aldığını, çalışmaların bulgu ve sonuç kısımlarında görmemiz mümkündür.

Araştırmada ulaşılan sonuçlara göre getirilen öneriler; sistemle ilgilenen yetkililere, kitap yazarlarına, öğretmenlere, ileride yapılacak araştırmalara ve yayınevlerine dönük olmak üzere aşağıdaki gibidir:

Öncelikle dizide, aynı yazara ait birden fazla kitap bulunmaktadır. Bazı eğitsel değerlere sık yer verilmesinin ve alan yazında yer alan çalışmaların sonuçları ile benzer sonuçlara ulaşılamama sebebinin bu durumdan kaynaklandığını söylemek mümkündür. Alanında uzman kişilerin görüşlerine başvurularak, her yazardan bir esere yer verilecek şekilde kitapların tekrar düzenlenmesi gerekmektedir. Böylece, değer çeşitliliği artacak; daha objektif sonuçlar elde edilecektir.

Kitapların kimisinde eğitsel değerler açık şekilde kendine yer bulurken kimisinde de örtük şekilde yer almaktadır. Bununla birlikte, olumsuz örneklere ve müspet durumdan menfi durumlara giden cümlelere de rastlanmıştır. Mevzu bahis durum, çocuğun zihninde bir anlam karmaşasına sebep olabilir. Bu nedenle, EBA' da yer alan kitapların içeriklerinin tekrar değerlendirilmesi gerekmektedir.

Kitapların yazarları incelendiğinde, çocuk edebiyatında değerler eğitimi alanında bilinen birçok yazarın eserlerine rastlanmamıştır. Bu eksiklik, çocukların değerler eğitimi konusunda zengin içerikli eserlerden mahrum kalmalarına sebep olacaktır. Çocuk edebiyatına yıllarını vermiş yazarların kitaplarını da sistemde görmek, değerler eğitimi konusunda istikrarlı bir karar olacaktır. Kitap eşitliliği artırılırken bu hususun göz önünde bulundurulması gerekmektedir.

Kitapların tamamı MEB yayınlarına aittir. Farklı yayınevlerine ait kitapların sistemde yer alması da yorum bakımından çeşitlilik sunacaktır.

Kaynakça

- Akçay, S. ve Baş , B. (2015). Samed Behrengi' nin Hikâyelerindeki Eğitsel İletiler Üzerine Bir Araştırma. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 3(3), 77- 90.
- Aktay, S. ve Keskin, T. (2016). Eğitim Bilişim Ağı(Eba) İncelemesi. *Eğitim Kuram ve Uygulamaları Araştırma Dergisi*, 27- 44.
- Alan, Y. (2020). Türkiye' deki Üniversite Öğrencilerinin Kitap Okuma Profilleri. *Söylem Filoloji Dergisi*, 5(1), 278- 303.

- Aral, N. ve Kadan , G. (2018). 2013 Okul Öncesi Eğitim Programının Değerler Eğitimi. *Erken Çocukluk Çalışmaları Dergisi*, 2(1), 113- 131.
- Ay, T. (2016). *Okulda Değerler Eğitimi*. Ankara : Pegem Akademi.
- Aytaş, G.(2005). Okuma Eğitimi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 3(4), 461-470.
- Bacanlı, H. ve Dombaycı, M. A. (2012, 16-18 Kasım). *Değer boyutlandırma yaklaşımı*. II. Uluslararası Değerler ve Eğitimi Sempozyumu'nda sunulan bildiri.
- Baki, Y. (2019). Ortaokul Türkçe Ders Kitaplarındaki Metinlerin Değer Aktarımı Açısından İncelenmesi. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 17(37), 109- 146.
- Can, A. Deniz, E. ve Çeçen, M. A. (2016). Ortaokul Öğrencilerinin Okuma Tutumları. *Turkish Studies*, 11(3), 645- 660.
- Cengiz, Ş. ve Duran, E. (2017). Okul Öncesi Dönemine Ait Hikâye ve Masallardaki Değerlerin İncelenmesi. *Eğitim ve Bilim*, 42(191), 205- 233.
- Çalışkur, A. ve Aslan, A. E. (2013). Rokeach Değerler Envanteri Güvenirlilik ve Geçerlik Çalışması. *Bahkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 16(29), 81- 105.
- Demir, D. Özdiç, F. ve Ünal, E. (2018). Eğitim Bilişim Ağı Portalına Katılımın İncelenmesi. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20(2), 407- 422.
- Demir, T. ve Özdemir , B. (2013). Türkçe Eğitiminde Karagöz / Gölge Oyunları ile Değer Öğretimi. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 11(25), 57- 89.
- EBA. (2018). 24.07.2020 tarihinde <http://www.eba.gov.tr/hakkimizda> adresinden alınmıştır.
- Erdal, K.(2019). Çocuk Oyunlarında Değerler Eğitimi. *Values Education in Kids Games*, 3(2), 53- 59.
- Güneş, F. (2003). Okuma Yazma Öğretiminde Cümlelerin Önemi. *TÜBAR XIII*, 39-48.
- Gürsoy Tavuş, Z.(2015). *Gülten Dayıoğlu' nun Hikâyelerinin Değerler Eğitimi Açısından İncelenmesi*. Konya: Necmettin Erbakan Üniversitesi, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi.
- Güven, A. Z. (2014). Türk Efsanelerinin Değerler Eğitimi Bakımından İncelenmesi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11(26), 225- 246.
- Kana, F. ve Aydın, V. (2017). Ortaokul Öğretmenleri ve Öğrencilerinin Eğitim Bilişim Ağı Hakkındaki Görüşleri. *Journal of Social And Humanities Sciences Research (JSHSR)*, 4(13), 1494- 1504.
- Karagöz, B. (2017). Emin Özdemir' in Çocuk Kitaplarına Değerler Eğitimi Bağlamında Bir Bakış: Bir Çözümleme Çalışması. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 31, 63- 85.
- Karakuş Tayşi, E. (2019). Sevim Ak'ın Öykülerinin Duyarlık Eğitimi. *Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, 19, 303- 324.
- Karatay, H.(2004). Dil Edinimi ve Değer Öğretimi Sürecinde Masalın Önemi ve İşlevi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 5(3), 463- 475.
- Karatay, H. (2011). Karakter Eğitiminde Edebi Eserlerin Kullanımı. *Turkish Studies*, 6(1), 1439- 1454.
- Karatay, H. (2019). Okuma Eğitimi: Kuram, Uygulama, Ölçme ve Değerlendirme. A. Güzel, & H. Karatay içinde, *Türkçe Öğretimi El Kitabı* (s. 219). Ankara: Pegem Akademi.
- Kasa Ayten, B. ve Gültekin, M. (2019). İlkokul Dördüncü Sınıf Türkçe Dersinde Kültürel Değerler ve Eğitimi: Bir Durum Çalışması. *GEFAD(GUJGEF)*, 39(3), 1735- 1773.
- Kaynak, L. (2012). *Değerler Eğitimi Bağlamında Sevinç Çokum' un Hikâyelerinin Analizi*. Antalya: Akdeniz Üniversitesi, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi.
- Merriam, S. B. (2013). *Nitel Araştırma Desen ve Uygulama İçin Bir Rehber(Qualitative Research Aguide to Desing and Implementation)*. (S. Turan, Çev.) Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Milli Eğitim Bakanlığı (MEB). (2019). Türkçe Dersi Öğretim Programı. Ankara: MEB.
- Milli Eğitim Bakanlığı (MEB). (2015). Türkçe Dersi Öğretim Programı. Ankara: MEB.

- Milli Eğitim Bakanlığı (MEB). (2006). Türkçe Öğretim Programı. Ankara: MEB.
- Otmar, Ö ve Erdem, A.(2019). Yalvaç Ural' ın Çocuk Edebiyatı Eserlerinde Hayvan Sevgisi Değer. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 17(37), 7- 34.
- Özbay, M. ve Karakuş Tayşi, E. (2011). Dede Korkut Hikâyelerinin Türkçe Öğretimi ve Değer Aktarımı Açısından Önemi. *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*, 1(1), 21-31.
- Sallabaş, M. E. ve Dağ, M.(2020). Türkçe Öğretim Programlarına Değerler Eğitimi Yönünden Karşılaştırılmalı Bir Bakış. *İhya Uluslararası İşlam Araştırmaları Dergisi*, 6(2), 538- 551.
- Sırakaya, C. (2018). *Muzaffer İzgü' nün 1970- 80 Yılları Arasında Yayınladığı Yedi Öykü Kitabının Değerler Eğitimi Açısından İncelenmesi*. Erzurum: Atatürk Üniversitesi, Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi.
- Susar Kırmızı, F.(2014). 4. Sınıf Türkçe Ders Kitabı Metinlerinde Yer Alan Değerler. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 12(27), 217- 259.
- Türk Dil Kurumu. (2011).*Türkçe Sözlük/ haz.: şükrü Haluk Akalın...(ve başk.)*. 11.bsk. Ankara: TDK,.
- Temizkan, M. (2008). Bilişsel Okuma Stratejilerinin Türkçe Derslerinde Bilgiye Dayalı Metinleri Okuduğunu Anlama Üzerindeki Etkisi. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 129- 148.
- Topçuoğlu Ünal, F. ve Yeğen, Ü. (2013). Türkçe Öğretmenlerinin Okuma Yöntem Tekniklerini ve Araç-Gereçlerini Kullanma Durumları. *Turkish Studies*, 8(4), 1351- 1365.
- Yazgan Yalçın, I. (2019). *Tarık Buğra' nın Romanlarında Değerler Eğitimi*. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi, Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi.
- Yıldırım, A. ve şimşek, H. (2018). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin.